

WHY IS A JEWISH LIFESTYLE SO EXPENSIVE?

Not long ago, we each purchased a Lulav and Etrog set for Sukkos for a tidy sum. A pair of Tefillin is even more costly, and to send a child to a Jewish school you need to open a savings account. Why must things be this way?

JEWISH INSIGHTS

A TASTE OF THE REBBE'S TEACHINGS

PARSHAT LECH LECHA

Book of Genesis / Bereshit

Dedicated by
Marty & Kate Rifkin
KMR Group Foundation

Vancouver, WA

For sponsorship opportunities, email jewishinsights@shluchim.org

©

Published and Copyright 2021 by

Shluchim Office International

816 Eastern Parkway, Brooklyn, NY 11213

718.221.0500

5782 - 2021

Founded in 2007 in memory of Rabbi Gabi and Rivky Holtzberg OB" M
Shluchim of the Rebbe to Mumbai India

Source 2 Talmud, Tractate Yoma 28b

Rabbi Chama son of Rabbi Chanina said: From the days of our forefathers, Torah study never left them... Abraham was an elderly scholar who sat and learnt, as it states, "Abraham was old, advanced in days." Isaac was an elderly scholar who sat and learnt, as it states, "It came to pass when Isaac became old." Jacob was an elderly scholar who sat and learnt, as it states, "The eyes of Israel [=Jacob] were heavy from old age"...

Rav said: Our forefather Abraham fulfilled the entire Torah, as it states, "Since Abraham listened to My voice."

אָמַר רַבִּי חָמָא בְּרַבִּי
חַנִּינָא: מִימֵהוּ שָׁל
אַבוֹתֵינוּ לֹא פְרָשָׁה יְשִׁיבָה
מֵהֶם... אַבְרָהָם אָבִינוּ, זְקוֹן
וְיוֹשֵׁב בְּיִשְׁבָּה, שְׁנֵאָמַר:
"וְאַבְרָהָם זְקוֹן בָּא בְּיָמַי".
יִצְחָק אָבִינוּ, זְקוֹן וְיוֹשֵׁב
בְּיִשְׁבָּה הָיָה, שְׁנֵאָמַר:
"וַיְהִי כִּי זְקוֹן יִצְחָק". יַעֲקֹב
אָבִינוּ, זְקוֹן וְיוֹשֵׁב בְּיִשְׁבָּה
הָיָה, שְׁנֵאָמַר: "וַעֲיַיִן
יִשְׂרָאֵל כָּבְדוּ מִזִּקְנוֹ"...

אָמַר רַב: קָזִים אַבְרָהָם
אָבִינוּ כָּל הַתּוֹרָה כּוֹלָה,
שְׁנֵאָמַר: "עַקֵּב אֲשֶׁר שָׁמַע
אַבְרָהָם בְּקוֹלִי וְגו'".

>> The Rebbe

The Forefathers' Mitzvot Vs. Ours

Chassidic philosophy explains that the *mitzvah* of circumcision fulfilled by Abraham had an advantage over the other *mitzvot* he fulfilled.

The other *mitzvot* fulfilled by Abraham had two disadvantages: (1) He did them on his own accord. (2) The *mitzvot* did not have the power to permeate the physical objects used to fulfill them and invest them with sanctity.

מבואר בחסידות¹ במעלת מצוות מילה שקיים אברהם אבינו לגבי מה שקיים כל התורה כולה עד שלא ניתנה²:

קיום כל התורה על ידי אברהם אבינו הי' (א) בכח עצמו (ב) המצוות שקיים לא הי' בהם הכח לחדור בקדושתם בדברים הגשמיים שבהם נעשו המצוות, שהם - הדברים הגשמיים - ייעשו קדושים.

(1) ראה בכ"ז לקו"ש ח"א ע' 41. ח"ג ע' 758 ואילך, ובהנסמן שם.
(2) יומא כח, ב. קידושין פב, א.

The mitzvot we do today, after G-d gave us the Torah, are advantageous in both areas: (1) G-d commanded us to do them. (2) They instill sanctity within the objects used to fulfill them, so that the physical becomes sacred.

ענין זה הוא מהמעלות שבמצוות שאנו מקיימים לאחר מתן תורה לגבי המצוות שקיימו האבות - שהמצוות שלאחרי מתן תורה (א) הם ציווים מהקב"ה שציוו עליהם בשעת מתן תורה³, (ב) הם ממשיכים את קדושתם בדברים הגשמיים שהגשם ייעשה קדוש.

Circumcision: An Anomaly

The spiritual mitzvot fulfilled by our forefathers give us the power to fulfill physical mitzvot today. For this reason, at least one of their mitzvot needed to be similar to the mitzvot of today. This mitzvah was circumcision, which is similar to our mitzvot in both aspects: (1) G-d commanded Abraham to do it. (2) Although G-d had not yet given the Torah, this mitzvah instilled physicality with sanctity, and this sanctity remained even once Abraham concluded performing it.

It follows that Abraham performed the mitzvah of circumcision in the same manner mitzvot are done today.

ואף על פי כן, מצד הענין ד"מעשה אבות סימן לבנים", שדוקא קיום המצוות על ידי האבות (קודם מתן תורה) נתן לנו את הכח⁴ (לאחרי מתן תורה) שנוכל לקיים את המצוות בגשמיות - היתה צריכה להיות לכל-הפחות מצוה אחת של האבות שתהיה בדוגמת⁵ המצוות שלאחרי מתן-תורה. וזו היתה מצוות מילה: (א) עליה נצטווה אברהם אבינו מהקב"ה, (ב) מצוה זו (גם קודם מתן-תורה) המשיכה קדושה בדבר הגשמי⁶, באופן שקדושת המצוות נשארה בדבר הגשמי גם לאחר קיום המצוה.

ומזה מובן, שמצוות מילה (אף שהיתה קודם מתן תורה) קיים אברהם אבינו באופן שקיום המצוות צריך להיות לאחר מתן תורה.

לשון הרמב"ם בענין איסור אבר מן החי: "שצוה בסניי שיתקיים איסור אבמה"ח", אינו שייך לנדוד והלשון "שיתקיים" הוא מפני שאינו איסור חדש, כי כבר נצטוה על זה נח מהקב"ה (אף את"ל) כי סברה לכאן ולכאן - שאיסור אבמה"ח לאחר מ"ת אינו ע"י הנתנית כח דאיסור נח אף שגם האבות קיימו אותו, כיון שקיומם ה"י שלא בתור אבות כ"א בתור ב"ט). ובאיסור גדה"נ כתב הרמב"ם סתם "אלא מצוות מרע"ה" ולא כתב "שיתקיים" - כי גדה"נ קיים יעקב מעצמו ולא שנצטווה על זה מהקב"ה (רמב"ם הל' מלכים רפ"ט ובכ"מ שם).

(4) ראה בר"פ פ"מ, ו. רמב"ן לך לך יב, ו. אוה"ת ר"פ לך לך.

(5) אבל לא בשוה ממש, כנ"ל הערה 45.

(6) גוף מקיים המצוה, אבל לא בגשם העולם (שנודרך רק ע"י כור הברזל דמצרים - תו"א עד, א). ואכ"מ.

(3) כי רק אז נעשה החיבור דעליונים ותחתונים (שמ"ר פ"ב, ג), רוחניות וגשמיות. ומצוות מילה שלפני מ"ת (אף שהיתה מצד ציווי הקב"ה ולא כשארי המצוות שקיימו האבות בכח עצמם), היתה רק הכנה למ"ת (ולחיבור הנ"ל), שלכן גם קיום מצוות מילה "אין אנו מלין מפני שאברהם אבינו ע"ה מל עצמו ואנשי ביתו אלא מפני שהקב"ה צוה אותנו ע"י משה רבינו שנמול" (פיה"מ להרמב"ם חולין ספ"ז).

עפ"י מ"ש בפנים יומתק לשון הרמב"ם שמסיים שם "שנמול כמו שמל אברהם אבינו ע"ה" - (דלכאורה, מה מקום להזכיר א"א והרי אנו מלין מפני הציווי למשה רבינו, אלא) - כי מעשה אבות (מילת א"א) היא הנתנית כח על המצוות (מילה) דלאחרי מ"ת, ובמיוחד מצוות מילה דאברהם, שהיא המקשרת את כללות "מעשה אבות" שיהיו "סימן" (ונתנית כח) לבנים", כנ"ל בפנים.

B. QUALITY IS VALUABLE

>> The Rebbe

Natural Mitzvot

One of the aspects of the *mitzvot* performed today (after G-d gave us the Torah) is that we must endeavor to perform them in a natural manner, not a miraculous one. Since the *mitzvot* must refine the physical objects of the natural world and invest them with sanctity, they should be performed in a way that conforms with nature, so that instead of overriding nature, it will be refined.

Moreover: Even the preparations for a *mitzvah* must be accomplished in a natural manner. There is a known story about the Alter Rebbe in which he did not sanctify the moon until the officer stopped the boat himself, although the Alter Rebbe had previously stopped its movement miraculously. The reason he waited was so that the preparation for the *mitzvah* would conform to the laws of nature.

From this we can deduce that if a *mitzvah* is naturally associated with certain difficulties (whether they involve the *mitzvah* itself, its preparation, or its result), they should not be removed or lessened via miraculous means. Doing so would reduce what the *mitzvah* is supposed to accomplish.

מהענינים שיש בקיום המצוות לאחרי מתן תורה, - ההשתדלות שקיום המצוות יהיה על-פי טבע, לא על-ידי נס⁷, דכיון שהמצוות שלאחרי מתן-תורה צריכות לפעול זיכוך ולהמשיך קדושה בדברים הגשמיים שבעולם הטבעי, לכן עליהם להיות על-פי טבע, בכדי שגם טבע העולם (לא יתבטל, אלא) יזדכך.

יתירה מזו: לא רק המצוה עצמה, אלא אפילו ההכנה למצוה צריכה להיות על-פי טבע. וכידוע⁸ הסיפור אודות רבינו הזקן, שהמתין עם ברכת קידוש לבנה עד שפעל על הפקיד שהוא יעצור את הסירה (אף שלפני-זה עצר רבינו הזקן את הסירה בעצמו בנס), בכדי שגם ההכנה למצוה תהיה מלובשת בדרכי הטבע.

ומזה מובן, שכאשר המצוה קשורה, על-פי טבע, עם קשיים מסויימים (אם הקשיים הם בקיום המצוה עצמה, או בהכנה להמצוה, או בתוצאות של המצוה), אין להסירם או להחלישם באופן בלתי טבעי, כיון שאז חסר בקיום המצוה.

חטיף (מנחות סט, ב) ואכ"מ.
(8) לקר"ד (כ"ד) תשנ"ב, ב.

(7) מלבד בדיאי אפשר, או שנעשה הנס במיוחד לזה וכמו נס השמן דחנוכה. וכמו שאכלו המן אף שאין נהגין ממעשי נסים. וצע"ק מתוד"ה

>> The Rebbe

Payment for Mitzvot

The Zohar states that *mitzvot* should not be performed “in an empty way, for free,” as then the *mitzvah* will not draw down a “spirit of holiness.” This behavior recalls an Egyptian lifestyle, where, as the verse states, “we were given food for free.” Rather, we must “invest effort as necessary, consistent with our abilities,” and “pay the full amount.”

It is told that the Arizal would not negotiate over the price of a *mitzvah*; he would pay whatever was asked of him. Similarly, the Talmud relates that Rabbi Gamliel purchased an etrog for 1000 coins.

Source 3 Zohar II, 128a

Rabbi Shimon began expounding.... If you wish to invest effort into a *mitzvah* and into [your connection to] G-d, do not do so with minimal effort or for free. Rather,

ועל-דרך מה שכתוב בזוהר⁹, שקיום המצוות צריך להיות שלא “בריקנייא ובמגנא” [בריקם ובחנים] (כיון שאז לא נמשך על-ידי המצוה “רוחא דקודשא” [רוח הקודש]). - זהו סדר של “מצרים” וכמו שכתוב¹⁰ “אשר נאכל במצרים חנם” - אלא צריך “לאשתדלא ביה כדקא יאות כפום חיליה” [להתייגע בו כראוי לפי כחו] ו”באגר שלים” [ובתשלום מלא].

וזהו גם מה שכתוב אודות האריו”ל¹¹, שלא היה מתווכח בנוגע למצוה, ושילם כמה שביקשו ממנו, וכמסופר בגמרא¹² אודות רבן גמליאל, שקנה אתרוג באלף זוז¹³.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּרֵאשׁ וְאָמַר, וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ תִקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי. וַיִּקְחוּ לִי, מִי שְׂרוּצָה לְהִשְׁתַּדֵּל בְּמִצְוֵה וּלְהִשְׁתַּדֵּל

9 ח"ב קכח, א. 10 בהעלותך יא, ה. וראה ספרי שם - הובא בפרש"י שם. 11 בטעמ"צ פ' ראה מצות הצדקה. והעילוי בהנהגת האריו"ל לגבי הנהגת כא"א בזה ע"פ זוהר - שאפילו ע"י פעולות שבטבע לא רצה לבטל או למעט כו'. 12 סוכה מא, ב. (וכן מובא ה"ל בתוס' ד"ה אילימא, ב"ק ט, ב) - אחרוג. וראה בזה"מ לז"ב שם: "כשקונים אתרוג כו'". 13 הרא"י בכללות - שהנהגת האריו"ל נרמזה גם בנגלה: 1) ששלמו בעד מצוות סכומים שלא בערך שוים, 2) שזהו ענין כללי באופן קיום המצוות ואינו שייך לתוכן המצוה פרטית, שלכן מצוה אחת נלמד בפשיטות לכל המצוות.

אלא ש"ל ר"א" מכאן גם לענין המדובר בפנים. - כי רחוק לומר שא"א ה" בשו"א להוריד המחיר דאלף זוז, שהוא שלא בערך כלל; גם - באם זהו מקרה יוצא מן הכלל לגמרי, הרי בכלל "אין למדין מחידוש". אפילו את"ל (כדמשמע מתוס' ב"ק שם) שר"ג לא מצא אתרוג בזול יותר, והחידוש שקנה באלף זוז הוא כי מצד הדין לא ה" מחוייב לבזבז כ"כ בשביל קיום המצוה, אלא שפני "החביבות" המצוות עליהן - רצה לקיימן אף במצב (האדם)

invest proper effort, consistent with your abilities....

In the book of sorcery that Ashmedai taught to King Solomon, it is stated as follows: If you wish to invest effort into removing the spirit of impurity and compel another spirit [to take its place], you must buy the [item needed for the] action you wish to do for its full price. [Pay] whatever they want you to pay, be it large or small, for the spirit of impurity always rests on what is free and empty and sold for no price. This spirit then dwells upon people against their will and seduces them to [allow it to] live alongside them. It uses many manipulative tactics to turn them away from the correct path and to allow it to dwell with them.

The spirit of holiness is different. It is only found [among items acquired] for the full price and with much effort. It is pure and it dwells in purity, [dwelling] among those who dedicate their desires and souls.

בְּקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, צָרִיךְ שְׁלֹא
לְשַׁתְּדֵל בּוֹ בְּרִיקָנוֹת וּבְחֻנָּם,
אֲלֵא צָרִיךְ הָאָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל
בּוֹ כְּרֹאוּי כְּפֵי כָחוֹ.

...בְּסִפּוֹר הַכְּשָׁפִים שֶׁלְמֹד
אֲשַׁמְדַּאי לְשִׁלְמָה הַמֶּלֶךְ - כָּל
מִי שְׂרוּצָה לְהִשְׁתַּדֵּל לְהַעֲבִיר
מִמֶּנּוּ רוּחַ טְמֵאָה וְלִכְפוֹת
רוּחַ אַחֲרָת, אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה
שְׂרוּצָה לְהִשְׁתַּדֵּל בּוֹ, צָרִיךְ
לְקַנּוֹת אוֹתוֹ בְּשִׂכָר מְשָׁלֵם
בְּכָל מָה שִׁירְצוּ מִמֶּנּוּ, בֵּין
קָטָן בֵּין גָּדוֹל, מִשׁוּם שֶׁרוּחַ
הַטְּמֵאָה מְזַדְמָנֶת תָּמִיד בְּחֻנָּם
וּבְרִיקָנוֹת, וְנִמְכָּרֶת בְּלֵי שִׂכָר,
וְאוֹנֶסֶת בְּגֵי אָדָם לְשֵׁרוֹת
עֲלֵיהֶם, וּמַפְתָּה אוֹתָם לְדוֹר
עָמָם. בְּכַמָּה פְתוּיִים, בְּכַמָּה
דְּרָכִים, מִסֻּטָה אוֹתָם לְשֵׁים
דְּיֹרָה עָמָם.

וְרוּחַ הַקִּדְּשׁ אֵינָה כֵן, אֲלֵא
בְּשִׂכָר שְׁלֵם, וּבְהִשְׁתַּדְּלוֹת
רַבָּה וּגְדוּלָה, וּבְטָהוֹר עֲצָמוֹ
וּבְטָהוֹר מִשְׁכָּנוֹ, וּבְרִצּוֹן לְבוֹ
וְנִפְשׁוֹ.

Source 4 Taamei Hamitzvot (Rabbi Chaim Vital), Parshat Re'eh, mitzvat hatzedakah

When he would purchase a mitzvah such as a lulav or etrog, my master would give the sellers whatever they initially asked for, and he would not refuse to give them the rest. Sometimes he would place his money pouch before them and tell them to take whatever they wanted.

בְּעֵינַי קָנִיתִי הַדְּבָרִים שֶׁל מִצְוָה
כְּגוֹן לולָב וְאֶתְרוֹג וְכַדוּמָה
לָהֶם, רָאִיתִי לְמוֹרֵי זֶלְלָה"ה
(הָאֲרִיז"ל) שֶׁהָיָה נוֹתֵן לְמוֹכְרֵי
כָּל מָה שֶׁשָּׂאֵלוּ מִמֶּנּוּ בְּפַעַם
הָרִאשׁוֹנָה, וְלֹא הָיָה מְסַרֵּב
עִמָּהֶם עַל הַשָּׂאָר, וְלִפְעָמַיִם
הָיָה מְנִיחַ לְפָנֵיהֶם הַכֵּיס עִם
הַמַּעוֹת וְהָיָה אוֹמֵר לָהֶם שֶׁיִּקְחוּ
מָה שֶׁיִּרְצוּ.

Source 5 Talmud, Tractate Sukkah 41b

Once, Rabbi Gamliel, Rabbi Yehoshua, Rabbi Elazar ben Azaryah, and Rabbi Akiva were traveling on a ship. The only one in possession of a lulav was Rabbi Gamliel, which he had purchased for 1000 zuz.

וּמַעֲשֵׂה בְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי
יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה
וְרַבִּי עֲקִיבָא שֶׁהָיוּ בָּאִין
בְּסַפִּינָה, וְלֹא הָיָה לולָב אֶלָּא
לְרַבָּן גַּמְלִיאֵל בְּלִבָּר, שֶׁלְקָחוּ
בְּאֶלֶף זוּז.

Why was it necessary to relate that he purchased it for that sum? To inform us how precious mitzvot were for our Sages.

לְמָה לִי לומר שֶׁלְקָחוּ בְּאֶלֶף
זוּז? לְהוֹדִיעַן כְּמָה מְצוֹת
חֻבִּיבוֹת עֲלֵיהֶן.

>> The Rebbe

Don't Look for Problems, But Don't Escape Them Either

This does not mean that you should look for difficulties. However, where difficulties are naturally present, do not use supernatural means to prevent them.

Just as such methods should not be used to remove difficulties associated with preparations for a *mitzvah*, they should not be used to remove difficulties naturally associated with the results of a *mitzvah*.

אין הכוונה לומר שצריך לחפש קשיים, אבל הקשיים שישנם על-פי טבע, אין להשתמש במשהו לא טבעי כדי למנוע אותם.

וכאמור לעיל, שכמו שאין להסיר באופן זה את הקשיים הקשורים עם ההכנות למצוה, כך אין להסיר את הקשיים שעל-פי טבע הם תוצאות מהמצוה.

Source 6 Bereishit 18:1

G-d appeared to him in the plains of Mamrei. He was then sitting at the entrance of his tent in the heat of the day.

Commentary of Rashi

“G-d appeared to him” means that He paid a visit to the sick. Rabbi Chama bar Chanina said: It was the third day since his circumcision, and G-d came to see how he was faring.

וַיֵּרָא אֱלֹהֵי ה' בְּאֵלֵי מַמְרֵי
וְהוּא יָשָׁב פֶּתַח הַאֹהֶל כְּחֹם
הַיּוֹם.

רש"י

וַיֵּרָא אֱלֹהֵי: לְבַקֵּר אֶת
הַחֹלֶה. אָמַר רַבִּי חָמָא בַּר
חַנִּינָא, יוֹם שְׁלִישִׁי לְמִילְתּוֹ
הָיָה, וּבָא הַקָּב"ה וְשָׂאֵל
בְּשָׁלוּמוֹ.

>> The Rebbe

Why Didn't G-d Cure Abraham Miraculously?

Based on this, we can understand why G-d visited Abraham on the third day after his circumcision...

Once of the three angels who visited Abraham was Refael, who came to cure him.

Naturally, a circumcised person is sick for three days. Therefore, G-d could not have sent Refael to Abraham before the third day, as then He would be removing a difficulty that is a natural result of the mitzvah (for, as we said above, Abraham's mitzvah of circumcision was similar to our mitzvot today). Rather, we must say this visit occurred on the third day after his circumcision, and Refael cured him in a natural manner.

From this we can learn a lesson as to how to perform *mitzvot*. Do not look for miracles to assist you in performing a mitzvah; rather, perform it in a natural manner, so that nature becomes a vehicle for G-dliness.

על-פי-זה יובן הפירוש ש"יום שלישי למילתו היה":

...אחד משלושת המלאכים שבאו לאברהם אבינו היה המלאך רפאל, שבא "לרפאות את אברהם"¹⁴.

וכיון שעל-פי טבע, הנימול חולה שלושה ימים, אי אפשר לומר שהקב"ה שלח מלאך "לרפאות את אברהם" לפני היום השלישי, להסיר ממנו קשיים אלו שעל-פי טבע צריכים לבוא מהמצוה (שהרי מצות מילה גם קודם מתן-תורה היתה כמו לאחרי מתן-תורה, כנזכר לעיל). ולכן בהכרח לומר, שהיה זה ביום שלישי למילתו, והמלאך רפאל פעל שאברהם יתרפא ביום זה, שזהו על-פי טבע.

...ההוראה באופן קיום המצוות הוא: שאין לחפש נסים כדי "להקל" על קיום המצוה, ושקיום המצוה צריך להיות מלווה בדרכי הטבע, ולעשות מהטבע כלי לאלקות.

C. NATURE AS AN ANGEL - Optional section

>> The Rebbe

Manifestations of Refael

One detail still requires clarification: If it is natural to feel better on the third day, why did Abraham need Refael to cure him?

We will understand this based on the Rambam's statement that natural forces are sometimes referred to as angels.

This is because every entity below originates from a spiritual source Above, as our Sages state, "Every blade of grass has a spiritual force that strikes it and commands it to grow." Since the forces of nature originate from the angels, they are sometimes referred to as such.

In this light, the reason a circumcised person is cured after three days in due to Refael, the angel of healing. Normally, however, Refael's influence must descend many levels until it takes the form of a natural cure. Most people only see the natural manifestation, while Refael himself, the source of healing, remains concealed.

אך עדיין אינו מובן: כיון שביום השלישי מתרפאים על-פי טבע, מה צורך היה במלאך רפאל?¹⁵

ויובן זה על-פי מה שכתב הרמב"ם¹⁶, שגם כחות טבעיים נקראים לפעמים בשם "מלאכים".

וטעם הדבר: כל ענין למטה יש לו שורש למעלה, וכמאמר רבותינו ז"ל¹⁷ "אין לך עשב למטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואומר לו גדל", וכיון שהכחות הטבעיים משתלשלים מהמלאכים, לכן נקראים לפעמים בשם "מלאכים", על שם שרשם.

ונמצא, שהעובדה שעל-פי טבע מתרפא הנימול במשך היום השלישי, הרי זה מצד מלאך רפאל (הממונה על הרפואות¹⁸), אלא שזה משתלשל בריבוי השתלשלות, עד שמתלבש בפרט זה ובלבוש טבעי.

(15) ואף שגם לאברהם נראו המלאכים בדמות אנשים - (נוסף על שלפי פירוש רש"י (יה, י) צ"ל שאח"כ ידע שהם מלאכים, דאל"כ למה לא הוקשה לאברהם איך אומר "למועד אשוב") - אברהם ראה את רפאל והוא רפאו ולא (א) את הפרט, (ב) שנשתלשל מעולם לעולם ועד שנתעלם בלבוש טבעי - טבע הגוף שיתרפא מעצמו.

(16) וקשה לומר שזהו בשביל שעות האחדות מ"כחום היום" - ששה שעות (ב"ר פמ"ח, ח) עד סופו.
(17) מו"נ ח"ב פ"י.
(18) ב"ר פ"י, ו. וזו"א רנא, א.
(19) מדרש כונן. י"ר בראשית. ולהעיר מזו"א כ, ב.

Abraham was different in that he clearly saw the source of the cure, namely, the angel Refael.

אלא, שאצל אחרים נראה רק הענין הפרטי ובלבוש הטבע, ומלאך רפאל - השורש לזה - הוא בהעלם ובשרשו; ואילו אצל אברהם האיר השורש בגילוי בעולם - "וירא", שראה את מלאך רפאל¹⁹.

משיחת שבת פרשת וירא, י"ח מרחשון, ה'תשכ"ה

הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר (באידיש) ונדפסה בהוספות ללקו"ש ח"ה ע' 312 ואילך. במהדורה זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ ע"י המו"ל. תורת מנחם חלק מ"א, עמוד 240